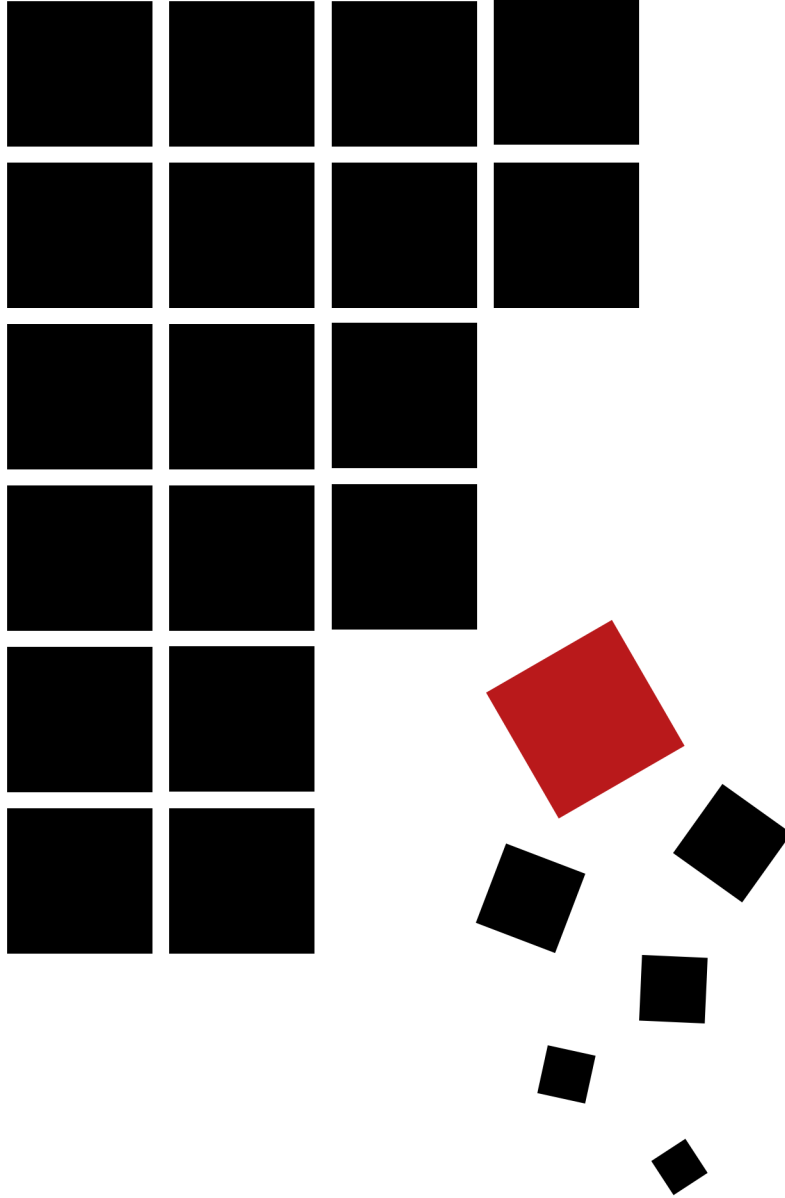

noktasız

e-ISSN: 2757-7430

düşünce dergisi

sayı 13
bahar 2024

oyun

Yayımcı ve Yayın Yönetmeni
Suat Kutay KÜÇÜKLER

Editör
Zeynep İlayda ÖZKURT YUMAK

Çeviri Editörü
Dilan BOZKURT

Görsel Editör ve Mizanpaj
Hande Beril KÜÇÜKLER

Düzeltili
İrem BAYRAKTAR

Yazışma Adresi
iletisim@noktasizdergi.com

 /noktasizdergi
 www.noktasizdergi.com

Oyun.

İnsanın bebeklik çağından itibaren gelişimsel etkinliklerinden birisi olan oyun, yaş aldıkça farklı bağlamlarda hayatında yer tutmaya devam eder. Sigmund Freud, çocukların oyun yoluyla sorunlarını ve duygularını ifade ettiklerinden söz etmektedir. Bu sebeple çocuk gelişim dönemlerinin her birinde oyunun yer aldığını söylemek mümkündür. Günümüzde video oyunların yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan bir sorun olarak “oyun bağımlılığı” ise madalyonun arka yüzünde durmaktadır.

Öte yandan “İnsan ancak kelimenin tam anlamıyla insan olduğu zaman oynar ve ancak oynadığı zaman tam anlamıyla insan olur.” diyen Friedrich Schiller’in sanat kuramı göstermektedir ki oyun, çocuklukta terk edilmemiştir. Halen sorunlarla başa çıkma yolu ve kendini ifade etme biçimi olarak varlığını sürdürmektedir. Öyle ki antik dönemden bu yana tiyatro oyunları, insanın duygu dünyasının sahnedeki bir yansıması iken bütün bir sanat alanını “oyun” üzerinden düşünmek de olanaklıdır.

Bir sanat kuramı olmanın dışında “oyun kuramı”, uygulamalı matematiğin bir dalı olarak istatistik, ekonomi, politika bilimi gibi alanlarda kendisine yer edinmiştir. Seçimlerle dolu yaşamda seçim yapmanın stratejisi, oyun kuramıyla incelenmektedir.

Bir fragmanında “Yaşam, taşları ileri geri sürerek oynayan çocuktur.” diyen Herakleitos, yaşama birçok kez “oyun oynayan çocuklar” perspektifinden bakmıştır. Kuşkusuz felsefede “oyun”, Herakleitos’un bir metaforundan ibaret değildir. Dil ile oyun arasında gördüğü benzeşim ile Wittgenstein, günümüzün felsefe tartışmalarında “dil oyunları” kavramsallaştırmasının gerisinde durmaktadır.

Noktasız Dergi, on üçüncü sayısında “oyun” başlığını ele alıyor.

icindekiler

01 | **düşünce yazısı**
**OYUNLA GERÇEKLİK ARASINDA: İNSANIN METAFİZİKSEL
YOLCULUĞU VE TOPLUMSAL İZDÜŞÜMLERİ**
Almira CAMGÖZLÜ

inceleme yazısı
**INTERSTELLAR: SİNEMA VE FELSEFE
ÜZERİNE BAŞYAPIT** | 05
Derviş BAŞTÜRK

08 | **makale**
**OYUN KAVRAMI İLE PERFORMATİF FELSEFENİN
KESİŞİMİNDE BAŞKA BİR FELSEFE MÜMKÜN MÜDÜR**
Elif KADIOĞLU

çeviri
VIDEO OYUNLARI VE ROMAN | 21
Eric HAYOT
Çeviri: Furkan SATI

29 | **düşünce yazısı**
OYUN VE GERÇEKLİK
Hakan ÖRNEK

düşünce yazısı
**"ÇOCUKKEN OYNADIĞIMIZ OYUNLARI MI
BÜYÜYÜNCE TAKLİT EDERİZ YOKSA ÇOCUKKEN
BÜYÜKLERİ Mİ TAKLİT EDERİZ?" SORUSUNA
PSİKANALİTİK VE VAROLUŞSAL BİR BAKIŞ** | 32
Şulenur TOPCU

35 | **inceleme yazısı**
**DÖVÜŞ KULÜBÜ: İĞDİŞ EDİLMEMEYE KARŞI BİR
BAŞKALDIRI**
Taha Mustafa ÇAKMAK

"Çocukken Oynadığımız Oyunları Mı Büyüyünce Taklit Ederiz Yoksa Çocukken Büyükleri Mi Taklit Ederiz?" Sorusuna Psikanalitik ve Varoluşsal Bir Bakış

Şulenur TOPCU

Çocukken oynadığımız oyunları nasıl seçeriz? Oyun içindeki sınırları nasıl belirleriz? Büyüklerden gördüğümüzü mü taklit ederiz yoksa kendi benliğimizden geleni mi oyna dökeriz? Bu sorular uzun yıllar boyunca psikoloji ve felsefe alanının araştırma konusu olmuştur. Bu alanın ilk öncülerinden Sigmund Freud bu konuyu oyun kuramı üzerinden irdelemiş ve sonrasında bu alan Melanie Klein, Donald Winnicott ve Erik Erikson tarafından farklı bakış açılarıyla geliştirilmiştir. Oyunun bir taklittin yanında içsel bir belleğin dışı vuru mu olabileceği kavramının irdelenmesi, oyuna varoluşsal bir perspektifle de bakılabileceği fikrini doğurmuştur.

Freud'a göre çocuklar oyun oynarken sıklıkla etraflarındaki yetişkinlerin rollerini taklit ederler.¹ Bu, çocukların sosyal dünyayı anlamlandırma ve içselleştirme süreçlerinin bir parçasıdır. Çocuklar, ebeveynlerinin, öğretmenlerinin ve diğer yetişkinlerin davranışlarını ve rollerini oyunlarına yansıtarak öğrenirler. Bu tür oyunlar, çocukların sosyal normları ve kuralları anlamalarına, empati geliştirmelerine ve iletişim becerilerini ilerletmelerine yardımcı olur.

Freud ayrıca, çocukların oyun oynarken bilinçdışı arzularını ve çatışmalarını ifade ettiklerini belirtir. Çocuklar, gerçek dünyada yerine getiremedikleri isteklerini ve yaşadıkları duygusal çatışmaları oyun yoluyla dışa vururlar. Bu süreç, çocukların içsel dünyalarını düzenlemelerine ve duygusal dengeyi sağlamalarına yardımcı olur. Örneğin bir çocuk evde yaşadığı bir otorite figürüyle olan çatışmasını, oyuncak bebekler veya figürler aracılığıyla yeniden canlandırabilir. Bu tür oyunlar, çocuğun kendi duygusal deneyimlerini işlemeye ve anlamlandırmaya yönelik bir mekanizma sunar.

Melanie Klein, Freud'un oyun kuramını daha da ileriye taşımış ve çocuk psikanalizinde oyun terapisinin önemini vurgulamıştır. Klein'a göre çocuklar oyun yoluyla içsel dünyalarını ve bilinçdışı süreçlerini ifade ederler.² Klein, oyun terapisini, çocukların duygusal sorunlarını ve travmalarını anlamak için bir araç olarak kullanmıştır. Oyun sırasında çocukların kullandıkları

semboller ve oyun materyalleri, onların bilinçdışı düşüncelerini ve duygularını açığa çıkarır. Klein, çocukların oyun oynarken büyükleri taklit etmelerinin yanı sıra, kendi içsel çatışmalarını ve arzularını da ifade ettiklerini belirtir. Bu, oyunların hem taklit hem de içsel dünyayı ifade etme işlevi gördüğünü gösterir.

Donald Winnicott, oyun oynamanın çocuğun gelişimindeki önemini vurgulayan bir diğer önemli psikanalisttir. Winnicott, oyun alanını "geçiş alanı" olarak tanımlar.³ Bu alan, çocuğun içsel dünyası ile dış gerçeklik arasındaki köprüdür. Oyun, çocukların hem büyükleri taklit etmelerine hem de kendi yaratıcılıklarını ve bireyselliklerini ifade etmelerine olanak tanır. Winnicott'a göre, oyun, çocukların kimlik gelişimi ve duygusal sağlığı için kritik bir araçtır. Oyun alanı, çocukların güvenli bir ortamda deney yapmalarına, keşfetmelerine ve öğrenmelerine olanak tanır. Bu, çocukların büyüdüklerinde daha esnek, yaratıcı ve uyumlu bireyler olmalarına katkıda bulunur.

Erik Erikson, oyun oynamanın çocukların psikososyal gelişimindeki rolünü vurgulayan bir başka önemli isimdir. Erikson'a göre oyun, çocukların kimliklerini keşfetmeleri ve sosyal rollerini anlamaları için bir araçtır.⁴ Oyun, çocukların yetişkinlerin rollerini taklit etmeleri ve bu süreçte kendi kimliklerini oluşturmaları için bir fırsat sunar. Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre çocuklar oyun yoluyla inisiyatif almayı, sorumluluk üstlenmeyi ve sosyal beceriler geliştirmeyi öğrenirler. Bu, çocukların büyüdüklerinde daha sağlıklı ve uyumlu bireyler olmalarına katkıda bulunur.

Varoluşsal psikoloji, bireyin yaşamındaki anlam arayışını, özgürlüğünü ve sorumluluğunu

1 Sigmund Freud, *Creative Writers and Day-Dreaming*. In *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, Vol. 9, 141-153. London: Hogarth Press, 1908.

2 Melanie Klein, "The Psychoanalytic Play Technique: Its History and Significance." In *The Psychoanalytic Study of the Child*, Vol. 10, 153-158. New York: International Universities Press, 1955.

3 Donald W Winnicott, *Playing and Reality*. London: Tavistock Publications, 1971.

4 Erik H Erikson, *Childhood and Society*. New York: W. W. Norton & Company, 1950.

vurgular. Çocukların oyun oynama davranışlarını varoluşsal bir perspektiften incelediğimizde, oyunların sadece taklit veya bilinçdışı çatışmaların dışavurumu olmadığını, aynı zamanda çocuğun varoluşsal deneyimlerini ifade etme ve anlamlandırma süreci olduğunu görürüz. Oyun, çocuğun varoluşsal kaygılarını, kimlik arayışını ve yaşamın anlamını keşfetme sürecinde önemli bir araçtır. Varoluşsal bakış açısına göre, çocuklar oyun oynarken kendi varoluşlarını keşfederler. Oyunlar, çocuğun kim olduğunu, ne olmak istediğini ve yaşamının anlamını sorguladığı bir alan sağlar. Bu süreçte, çocuklar hem büyükleri taklit ederek sosyal dünyalarını anlamlandırır hem de kendi özgün kimliklerini ve varoluşsal deneyimlerini ifade ederler.

Freud'un ve diğer psikanalistlerin oyun kuramları, çocukların oyun oynama davranışlarının karmaşıklığını ve bu davranışların psikolojik ve sosyal gelişimdeki önemini ortaya koyar. Varoluşsal perspektif ise bu dinamiklere, bireyin anlam arayışı ve kimlik keşfi boyutunu ekler. Çocuklar oyun oynarken sadece büyükleri taklit etmekle kalmazlar, aynı zamanda kendi varoluşlarını, kimliklerini ve yaşamlarının anlamını da keşfederler. Oyunların çocuklukta ve yetişkinlikteki etkileri arasında dinamik bir ilişki vardır. Çocukken oynadığımız oyunlar, yetişkinlikteki davranışlarımıza ve kişiliğimize derinlemesine etki eder. Bu çocukluk oyunlarının bireyin gelişimindeki uzun vadeli etkilerini vurgular ve Freud'un oyun kuramının geçerliliğini ve önemini ortaya koyar. Öte yandan çocukken büyükleri taklit etmenin, sosyal öğrenme ve kimlik gelişimi açısından kritik bir rol oynadığını unutmamak gerekir.

Sonuç olarak, Freud'un, Klein'in, Winnicott'un, Erikson'un ve varoluşsal psikolojinin perspektifleri, çocukların oyun oynama davranışlarının derin psikolojik ve varoluşsal kökenlerini keşfetmemize yardımcı olur. Tüm bunların bir çıkarımı

olarak, çocukların oyun oynama davranışları hem büyükleri taklit etmeyi hem de kendi içsel dünyalarını ifade etmeyi içerir. Aynı zamanda, oyun oynamak konsept olarak çocukluk dönemine ait bir kavram olarak algılsa da bunun oyunla büyüyen yetişkinin duygusal, sosyal ve bilişsel erişkinliğinde hayati bir rol oynadığı görülür. Tüm bunların yanında, oyunun taklitten ziyade varoluşsal bir dışavurum açısından da değerlendirilmesinin öneminin de yadsınamaz olduğu görülmektedir. Tüm bunlara bakılarak oyunun, uyumlu ve kendini gerçekleştiren yetişkinler ve bunun bir getirisi olarak sağlıklı toplumlar yaratma açısından ne kadar ciddiye alınması gereken bir konsept olduğu söylenebilir.

Kaynakça

Freud, Sigmund. "Creative Writers and Day-Dreaming". *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud* içinde, Vol. 9, 141-153. London: Hogarth Press, 1908.

Klein, Melanie. "The Psychoanalytic Play Technique: Its History and Significance." *The Psychoanalytic Study of the Child* içinde, Vol. 10, 153-158. New York: International Universities Press, 1955.

Winnicott, Donald W. *Playing and Reality*. London: Tavistock Publications, 1971.

Erikson, Erik H. *Childhood and Society*. New York: W. W. Norton & Company, 1950.

May, Rollo. *Existence: A New Dimension in Psychiatry and Psychology*. New York: Basic Books, 1958.